

NOI DESCOPERIRI APARTINÂND CULTURII COTOFENI ÎN NORD-ESTUL OLTENIEI

★

Cercetările arheologice anterioare din zona nord-estică a Olteniei au documentat prezența culturii Cotofeni¹. Recent, au fost identificate noi puncte arheologice aparținând acestei culturi, în expunere intrind complexul cultural din punctul „Zdup”² și „Coasta Ungurenilor”, ambele pe teritoriul orașului Ocnele Mari și „Cetățuia” R. Vilcea.

A. Zdup. La circa 300 m nord-est de actualul strand Ocnele Mari, se înalță un deal conic, destul de înalt, avînd la bază o poienită, pe vremuri poate o dolină cu diametrul mare, ce formează în parte curtea și gospodăria locuitorului D. Hurezeanu.

În primăvara anului 1973, amenajîndu-se drumul, lama buldozerului a răscolit pe latura dreaptă depunerea arheologică pe o adîncime de 0,80 m.

În anii 1973-1975 s-au efectuat mai multe sondeaje (fig. 1/A) documentîndu-se două locuiri : una Cotofeni și alta aparținînd unui aspect cultural de la începutul epocii bronzului³. Cele două așezări nu se suprapun decît parțial. Situația stratigrafică pe bază de adîncime se prezintă astfel : începînd de la suprafață (fig. 1/B) chiar în solul viu, sol de pădure brun-negru, se întinde un strat în grosime de 0,40 m, în care se găsesc fragmente ceramice Cotofeni III și rar Glină III. Fragmentele ceramice de tip Glină apar pînă la adîncimea maximă 1 m.

În componența culturală intră și ceramica de influență Kostolac și Vučedol, frecventă între 0,60—1,80 m adîncime. Numai în stratul Cotofeni III, la adîncimea de 0,60—1,80 m s-au găsit și fragmente ceramice decorate cu șnurul răsucit și înfășurat. Între 2—2,60 m fragmentele ceramice din faza III se răresc și în această adîncime s-au surprins elemente ceramice specifice fazei II, printre care toarta tubulară cu „cep” și „supraînălțată”.

1. *Istoria României*, 1960/cap. redactat de I. Nestor/p. 100, D. Berciu, Dacia N.S., VI, 1962, p. 387—391, același *Zorile Istoriei în Carpați și la Dunăre*, București, 1966, p. 135 ; Gh. Petre, în SCIV, 1967, 18, 4, p. 645—653, același SCIV, 21, 3, 1970, p. 481—487.

2. Toponimul este legat de vechea denumire a locului de detenție a celor condamnați să scoată sare din ocină. Locuirea se găsește în imediata apropiere a celei mai vechi guri de ocină — actualul strand.

3. Gh. Petre, *Aspecte ale începutului epocii bronzului în nord-estul Olteniei*, în Buridava II, 1976, p. 16.

La adâncimea de 2,80—3,60 m apare un nivel cu ceramică specifică numai fazei Coțofeni I. Solul, începînd de la adâncimea de 0,40 pînă la 3,60 m este tufos, iar la bază tufos milos. În strat s-au găsit oase de animale arse, nu însă și chirpic.

Materialul arheologic destul de numeros și caracteristic descoperit în săpătură îl reprezintă ceramica, lipsind total unelte. Din masa compactă de fragmente ceramice nu s-a putut recupera însă nici-o formă de vas întregibilă.

B. Locuirea din punctul Ocnele Mici, identificată de noi în anul 1970, se află situată spre mijlocul pantel de sud-est a dealului destul de înalt, avînd o formă conică, numit și „Coasta Ungurenilor”, situat la circa 1 km est de complexul Zdup. Dealul fiind împădurit, materialul arheologic s-a scos dintre și de sub rădăcinile copacilor. S-a mai constatat că panta a fost locuită și în faza Sălcuța II—III, documentată prin ceramica grafitată.

Pe baza materialului arheologic recoltat s-a mai constatat că este vorba de o așezare sezonieră Coțofeni III, care ocupa această înălțime apărută natural.

C. Cetățuia R. Vilcea. Punctul arheologic a fost semnalat de noi încă din anul 1970 cu ocazia primelor săpături edilitare efectuate în scopul amplasării unui bazin colector a apei potabile necesară orașului⁴. În vara anului 1979 săpăturile au fost extinse în același scop cu care ocazie a fost recuperat un bogat material arheologic specific culturilor: Coțofeni faza III-a, Glina III, Verbișioara, Hallstatt și Latène geto-dacic. Complexul arheologic se află situat în șaua pîntenului de deal pe care este zidită biserica Cetățuia.

Cele mai numeroase resturi recoltate din punctele arheologice amintite constau din ceramică, ce se poate împărți în două mari grupe: ceramica fină și de uz comun. Ceramica fină este realizată dintr-o pastă de bună calitate, bine frământată și puternic arsă, avînd în amestec nisip ales cu bobul mărunt, precum și paiele de mică. Pereții sînt subțiri, au suprafețele acoperite cu slip și sînt bine lustruiți în special pe partea interioară. Culoarea este cenușie, uneori castanie sau cărămiziu-portocalie și mai rar neagră.

Grupa de uz comun, mai frecventă în faza I punctul „Zdup”, este lucrată din lut în amestec cu nisip cu bobul grăunțos, ingrediente și paiele de mică. Suprafața exterioară a vaselor este tratată neglijent, spoită în riduri mari cu dungi, prezentînd adesea și forme regulate trasate cu degetele sau cu spatula. Pereții exteriori sînt aspri la pipăit, iar interiorul vasului întotdeauna este bine șlipuit. Culoarea cea mai frecventă este cenușie, cărămizie sau castaniu-portocalie. O subgrupă are culoarea cimentului și în cazuri rare cu straturi cărămizii. Pereții în general sînt subțiri, iar la vasele mari ating grosimea de un centimetru. Ceramica este arsă secundar uneori pînă la zgurificare. În gama formelor putem distinge: străchinile, castroanele, cupele, paharele, ceștile, căniile, amforele și vasul borcan.

După clasificarea tipologică a ceramicii Coțofeni făcută de P. Roman⁵, în așezări este prezentă străchina de tip I — cu marginea evazată (fig. 6/10), sau tronconică cu marginea dreaptă și îngroșată spre exterior (fig. 7/9).

4. Gh. Petre, SCIV, 21, 3, 1970, p. 482, nota 9.

5. Vezi Petre Roman, *Cultura Coțofeni*, București, 1976, p. 19—24.

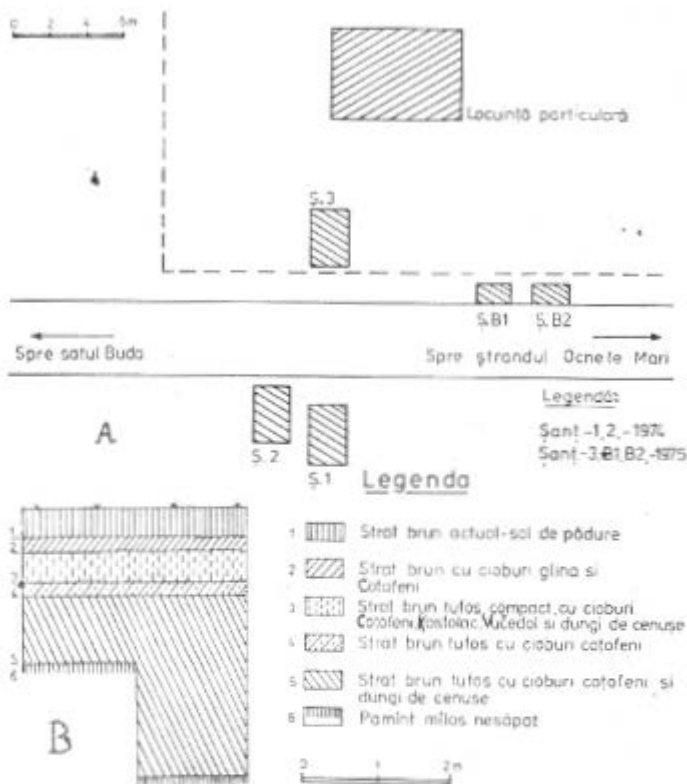

Fig. 1. A — planul săpăturilor; B — secțiunea stratigrafică șanț 3.

Castroanele (tipul II) prezintă o diversitate de profile prin modificarea interioară a marginii. În funcție de teșirea și îngroșarea marginii, se schimbă și profilul recipientului. Astfel, teșirea scurtă redă o formă de castron aproape tronconic (fig. 4/3), sau semisferic (fig. 10/22), teșirea accentuat prelungită creează un profil prelungit ovalizat (fig. 2/1,4). În unele cazuri teșirea se arcuiește puternic (fig. 5/1,3—6) sau marginea prezintă o îngroșare interioară (fig. 7/3). Sînt documentate și castronul trompetiform (fig. 4/2), castronul borcan (fig. 6/8,9) și castronul tronconic cu pereții ușor arcuiți în interior (fig. 9/3).

Castroanele cu analogii ale culturii Vucedol, au deasemenia marginea teșită scurt în interior și creează o formă semisferică (fig. 10/22), ori se prelungesc mult și recipientul capătă o formă tronconică (fig. 11/1,2).

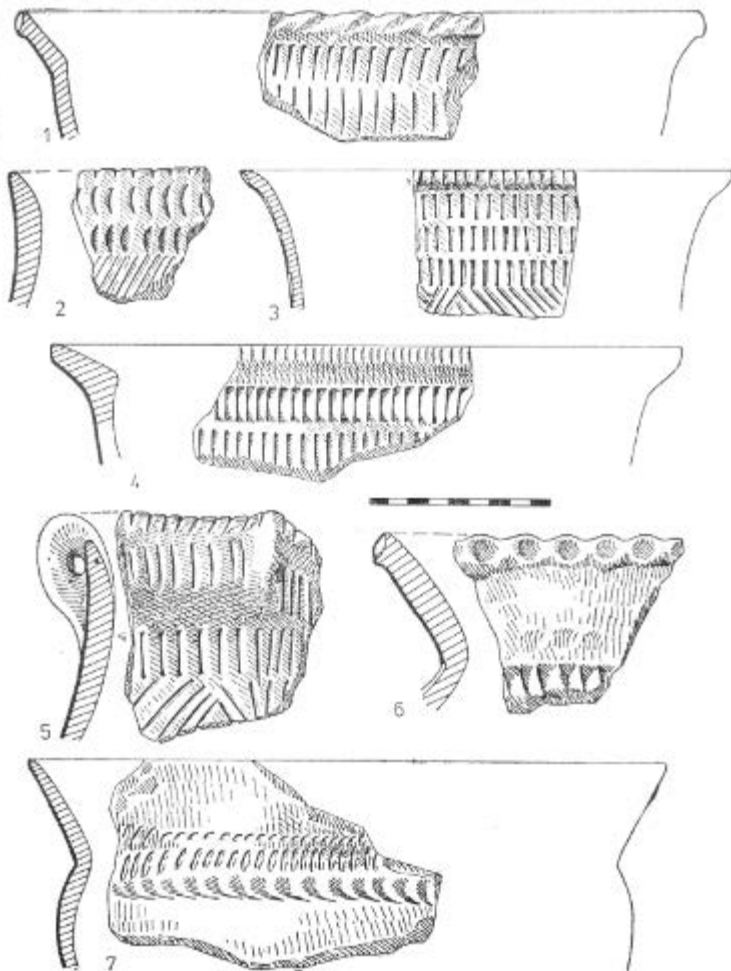

Fig. 2. Ceramică, faza I, 1—7, punctul Zdup.

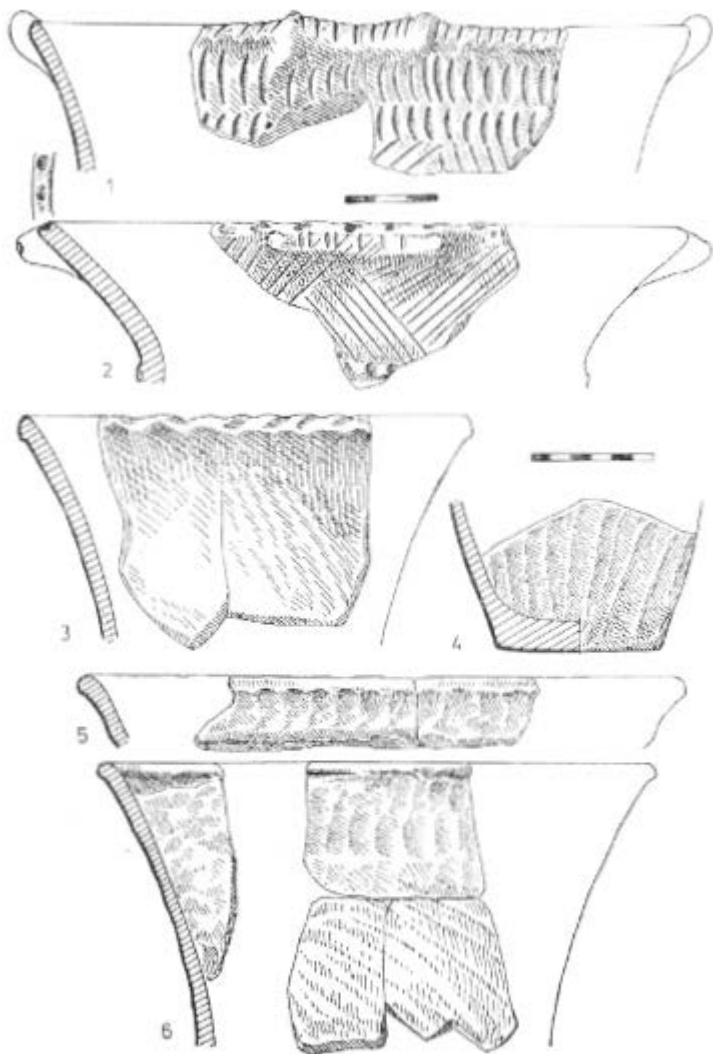

Fig. 3. Ceramică, faza I, 1-6, punctul Zdup.

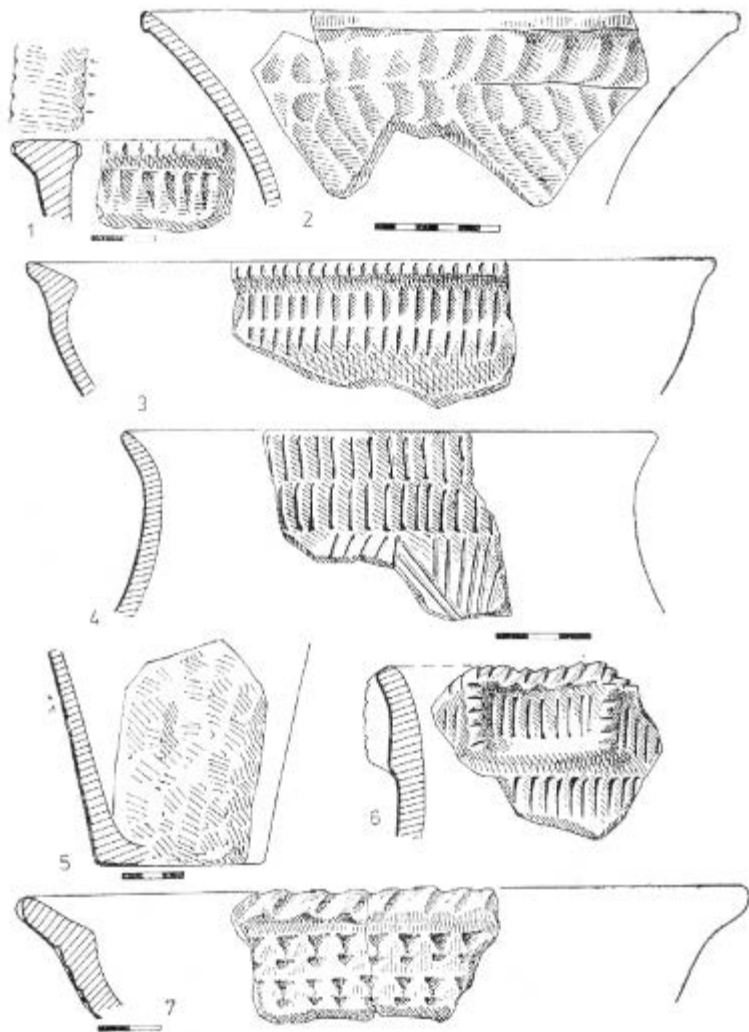

Fig. 4. Ceramică, faza II, 1—7, punctul Zădărești.

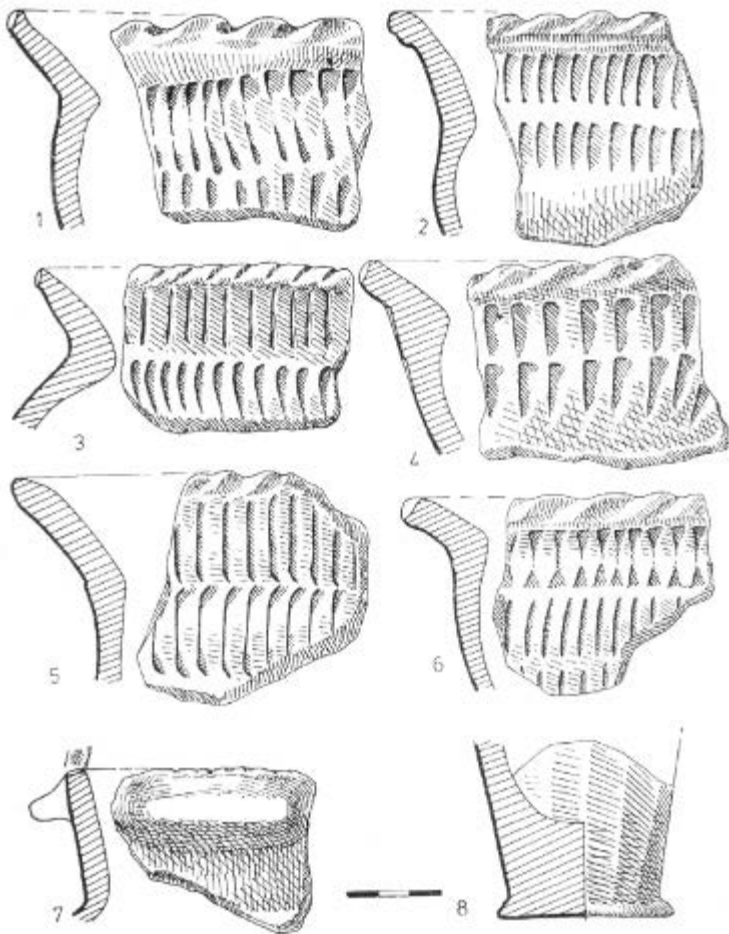

Fig. 5. Ceramica, faza II, 1—8, punctul Zdup.

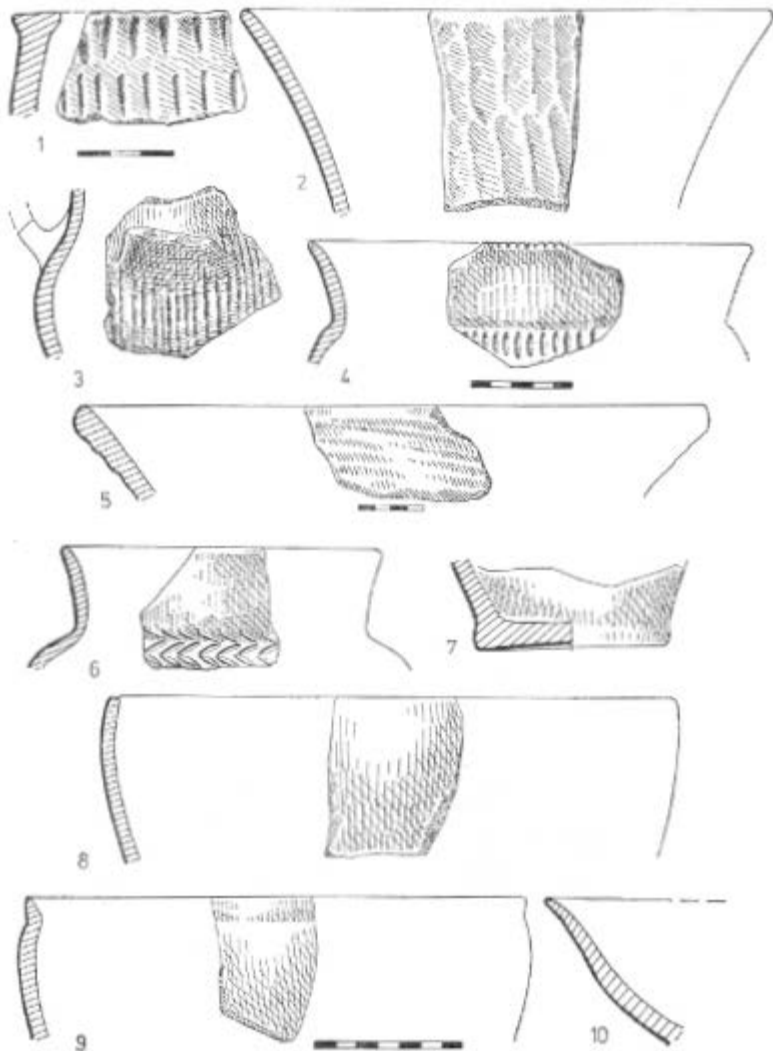

Fig. 6. Ceramica, faza II, 1—10, punctul Zdup.

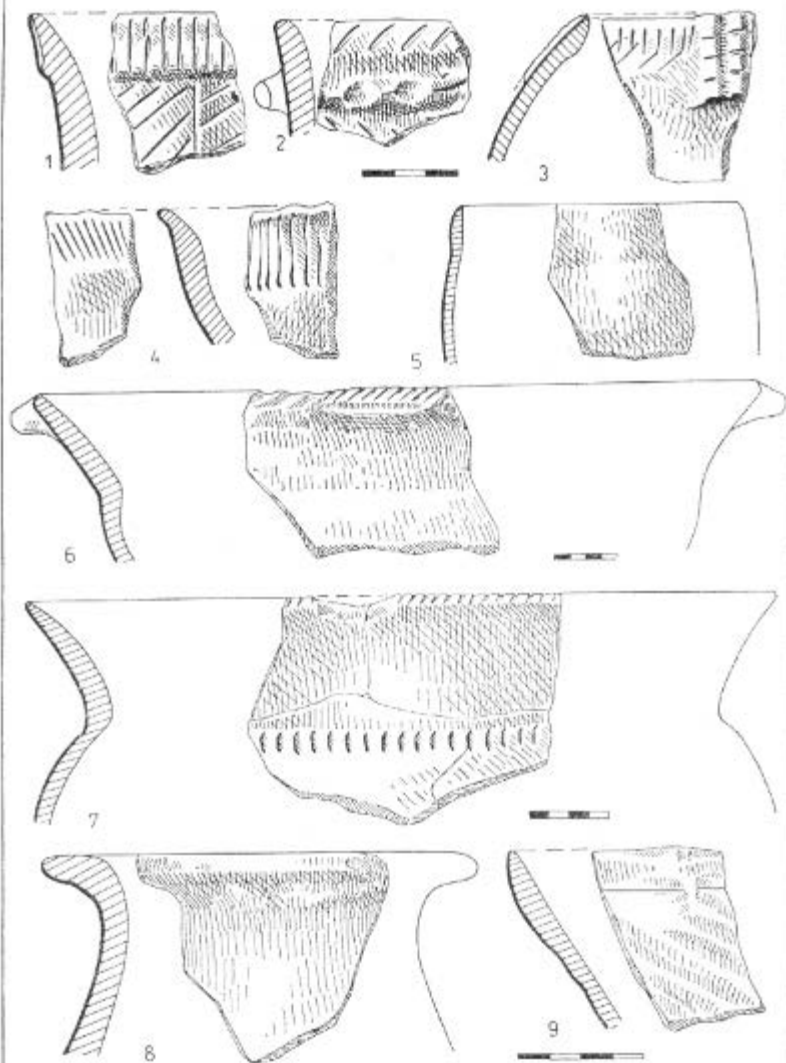

Fig. 7. Ceramica faza III, 1—9, punctul Coasta Ungurenilor.

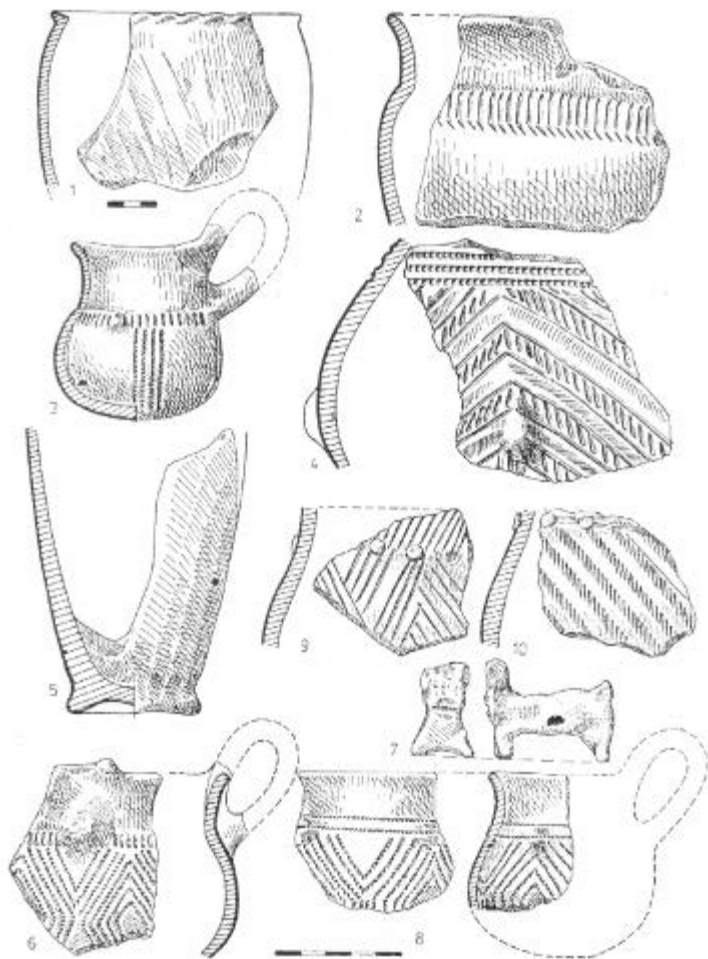

Fig. 8. Ceramica faza III, 1—8, faza II punctul Coasta Ungurenilor ; 9, 10 cer faza II punctul Zdup.

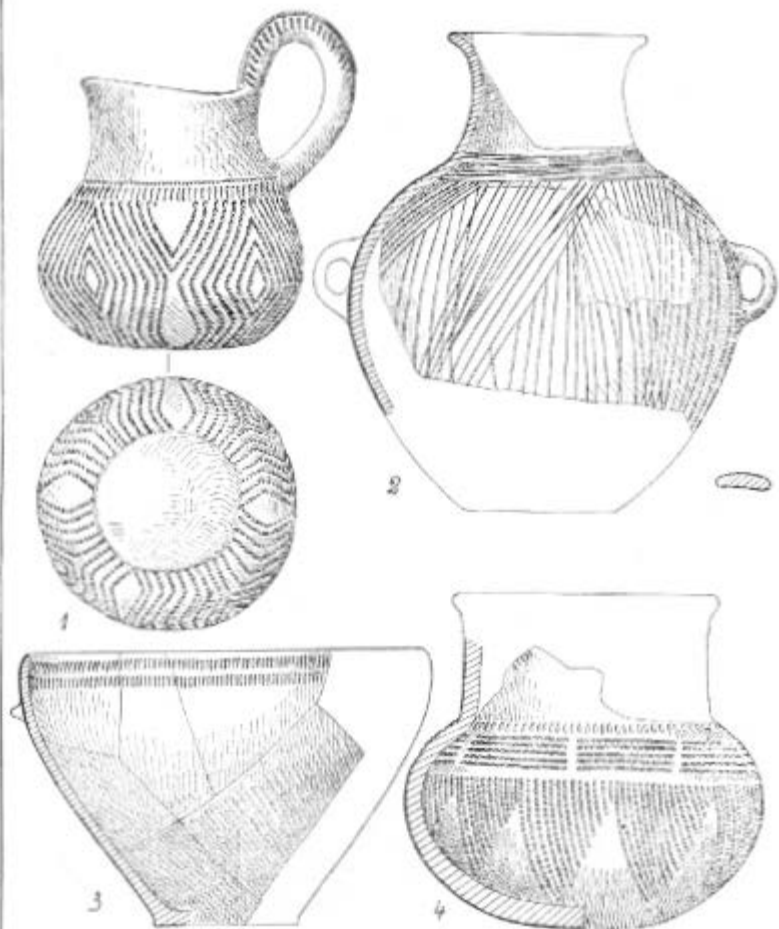

Fig. 9. Ceramică faza III, punctul Cetățuia R. Vlcea.

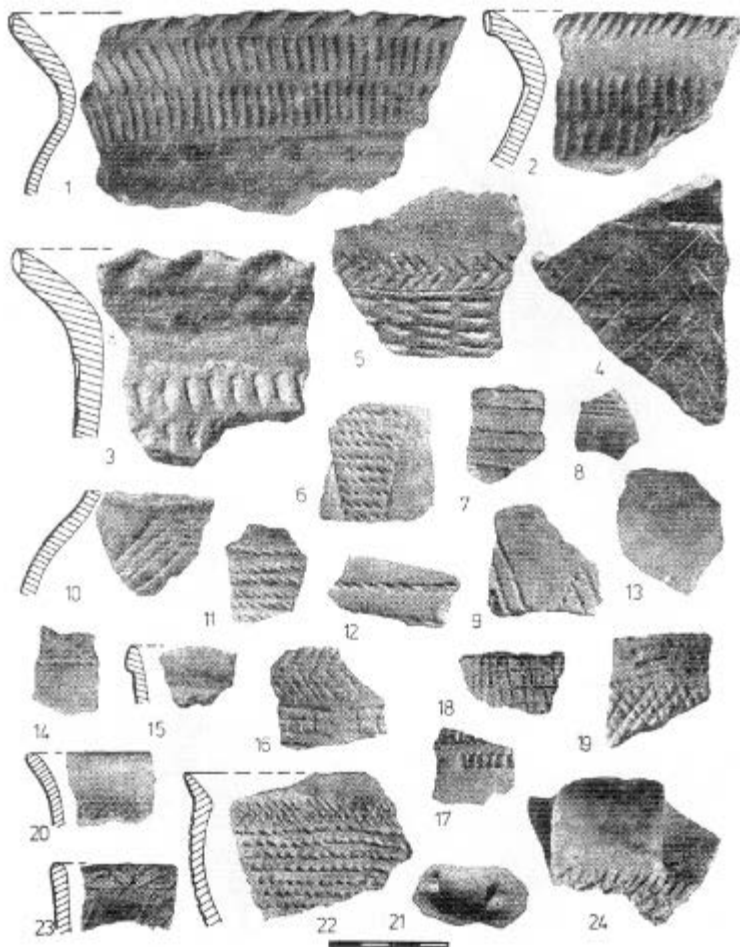

Fig. 10. Ceramică faza I, 1—5, punctul Zdup, faza III 6—24.

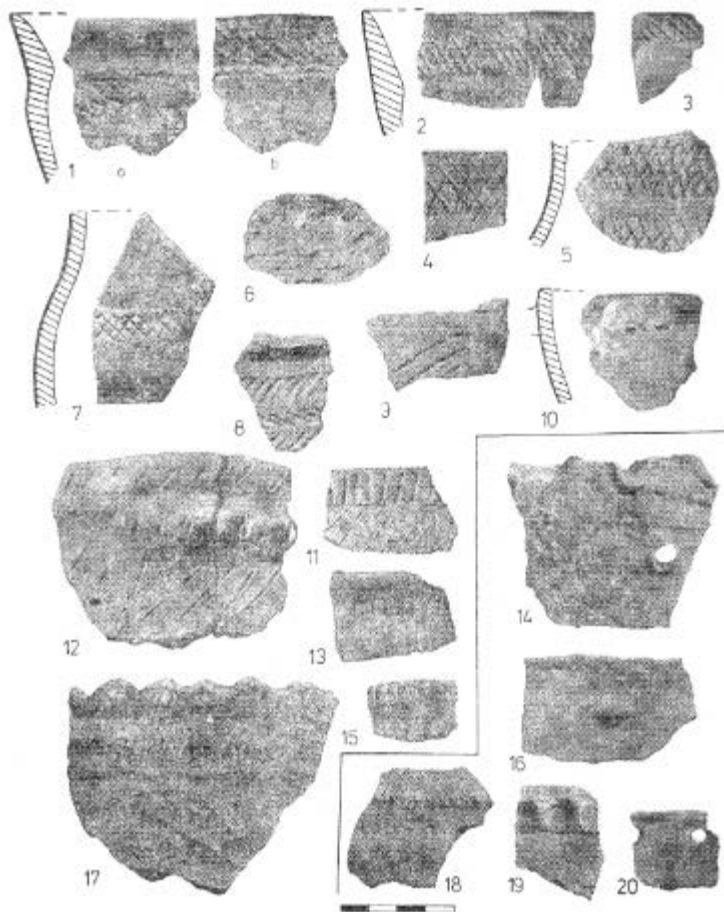

Fig. 11. Ceramică faza III, 1—13, 15, Glina III, 14, 16—20, punctul Zdup.

Mai apar : ceașca (tip III) cu corp emisferic, fund rotunjit și toarta subprănăltată (fig. 8/3, 6, 8), cana (tip IV) cu corpul bombat (fig. 6/3 ; 8/2,4 ; 9/1), amfora (tip V) (fig. 7/8, 9/21), paharele tronconice tip VII cu pereții subțiri, baza masivă, fundul drept (fig. 5/8), sau concav și lătit spre lături (fig. 8/5), VII c (fig. 9/4), cupele (tip VIII), (fig. 7/5), oala (tip IX) cu corpul bombat, gîtul cilindric și marginea arcuită (fig. 4/4), vasul borcan (tip XII) de diferite forme și mărimi (fig. 2/2, 3, 7 ; 4/6 ; 5/7 ; 6/1, 4, 6, 7/1,2, 10/1—3 ; 11/12), vase tronconice (tip XVII) (fig. 3/3), vase mari de provizii (tip XIII fig. 3/1,2, 7/7), cu torți tubulare (fig. 2/5) și vasul-lighean de mari dimensiuni (fig. 6/5, 7/6).

Printre torți deosebim două grupe : A) torți tubulare perforate orizontal (fig. 10/12,24) și tortile „manșetă” (fig. 2/5) ; B) torți aplicate în bandă (fig. 6/3) sau rotunde în secțiune (fig. 8/6,8, 9/1). Uneori, sudarea se face în „cep”. Pentru apucat sau agățat servesc și proeminențele aplicate (fig. 3/1,2 ; 7/6) sau perforate vertical (fig. 11/10).

ORNAMENTAREA. Tehnica folosită la ornamentarea vaselor constă din incizii (adincire), relief și încrustare. Lipsesc tehnica picturii — probabil din cauza arderii puternice a ceramicii. Procedul și modul de dispunere a motivelor ornamentale sînt bine cunoscute în aria de răspîndire a culturii Cotofeni⁶.

Plastica este redată prin reprezentări zoomorfe schematizînd bovidee (fig. 8/7).

Pentru încadrarea cronologică se are în vedere repertoriul ceramic, care în faza I, — deși mai sărac în forme și ornamentare — cuprinde castroanele adinci cu marginea teșită spre interior (fig. 2/1,4), străchinile și lighelele bazine (fig. 3/5), vasele tronconice (fig. 3/3), frecvent vasul borcan (fig. 2/2, 3, 6, 7 ; 10/1—3), vasele de provizii (fig. 2/5, 3/1,2) și amforele (fig. 3/6) a căror suprafață este tratată neglijent mai mult borbodinată în „vîrci”. În număr redus apar și paharele tronconice (fig. 3/4) care în faza a II-a și a III-a devin considerabil de frecvente.

Ornamentarea ceramicii din faza I este realizată prin șanțulețe late incizate și dispuse orizontal (fig. 2/7), uneori căpătînd forma unor paranteze asociate cu linii oblice șanțuite (fig. 2/2), motivul în „căpriori” (fig. 10/4), linii șanțuite în unghi (fig. 2/3,5) sau în șiruri paralele formînd un registru ornamental sub marginea vasului (fig. 2/2,3 ; 3/1,2). Frecvent găsim deasemeni decorul ștampilat din incizii îngropate și dispuse sub marginea vasului în două sau trei rînduri paralele orizontale (fig. 2/3—5, 10/1—3), uneori în formă de „cul” (fig. 2/1). Alte caracteristici sînt : briul alveolat dispus pe gîtul (fig. 3/2) sau marginea vasului (fig. 2/6), alveolarea marginii (fig. 2/1 ; 3/2,3 ; 10/1,3) sau crestarea ei (fig. 2/2,5) amintind de maniera sâlcuteană, proeminențele (fig. 3/1,2) și toarta „manșon” (fig. 2/5).

Analogiile cele mai apropiate le găsim în așezările de la Locușteni⁷, Herăudane — Peștera Hoților, Lelicieni, Petrești⁸ etc..

În faza II a, tratarea pastei și suprafața vaselor e mai bine îngrijită. Castroanele devin mult mai numeroase, iar profilul capătă forme variabile.

6. Idem, *Op. cit.*, p. 38.

7. Cf. P. Roman, *Op. cit.*, p. 38.

8. P. Roman, *Op. cit.*, p. 38.

Cind teșirea marginii se arcuiește, capătă profil de castron borcan (fig. 5/2). Asemenea castroane s-au descoperit în așezările de la Branet⁹ și Cîrna¹⁰.

În gama formelor, pe lângă castronul cu marginea îngroșată și lătită în părți (fig. 4/1) și castronul trompetiform (fig. 4/2), se înmulțesc străchinile cu deschiderea largă, oala (fig. 4/4), vasul borcan cu apucători (fig. 5/7) sau cu aplicațiuni în relief (fig. 4/6) și paharele tronconice cu fundul plat (fig. 4/5) sau lătit (fig. 5/8).

În maniera de ornamentare sînt folosite în continuare procedeele fazei anterioare: sub formă de linii sănțuite (fig. 4/4) șampilările organizate în șiruri paralele orizontale (fig. 4/3, 4, 6), în formă de „8” (fig. 4/7), creștături laterale pe margine (fig. 4/1) sau alveolarea ei (fig. 5/1—6).

Tot ca element decorativ se menține borbotina organizată în „virci” care acoperă uneori întreaga suprafață a vaselor (fig. 4/2), apar găurile perforate pentru agățat și aplicațiunile de „boabe de linte” ce despart cele două registre ornamentale ce acoperă suprafața vasului (fig. 8/9,10). Pentru această faună găsim analogii în așezările de la Branet¹¹.

Faza III a culturii Coțofeni, numită și perioada regionalizării și a variantelor cu caractere specifice¹² se manifestă în nordul Olteniei și mai ales în jurul Govorii, în două etape: III a și III b. Etapa III a este cea a continuității cronologice în nivele suprapuse. Așezările sînt situate pe terase și primesc influențe culturale sud-vestice, cum sînt cele din punctele Căzănești și „Zdup” Oțele Mari.

Varianta III b se detașază în complexe mobile, păstorești și le întâlnim pe înălțimi apărate natural, cu o cultură mai conservatoare. Menționăm punctele: Dealul Săpunarului — Govora Sat, Chiciurla — Birsești, Gătejești, Bunești, Cosota — Oțele Mari¹³, Coasta Ungurenilor — Oțele Mari și Cetățuia R. Vilcea.

Pe lângă speciile ceramice întâlnite în etapele anterioare se remarcă apariția unei grupe ceramice avînd în amestec nisip fin, de culoare neagră sau neagră cenușie specifică bronzului timpuriu.

Dintre forme întâlnim castroane simple cu marginea dreaptă (fig. 6/8) arcuită și îngroșată în interior (fig. 7/3) ușor teșită (fig. 7/4), castronul tronconic cu marginea dreaptă și îngroșată în exterior (fig. 7/9), strachina evazată (fig. 6/10), ligheenele de dimensiuni mari (fig. 6/5, 7/6), vasul tronconic (fig. 8/5), vasul borcan (fig. 6/1,9; 7/1,2; 11/12) cu fundul plat (fig. 6/7), oala (fig. 6/6; 3/2), amfora (fig. 7/8; 9/2), vasele mari de provizii (fig. 7/7), ceașca cu toarta suprainălțată (fig. 8/3, 6,8; 9/1) ceștile de dimensiuni mici (fig. 10/15,23) și paharele cu corpul sferic (fig. 9/4). În repertoriul foarte variat al formelor ceramice se detașează cantitatea impresionantă a paharelor tronconice și a ligheanelor bazine, cu sau fără apucători. Deasemeni, stratigrafic, s-au putut constata în punctul Zdup puternice urme de arsură — fără lipitură — și dungii groase de cenușă, ceea ce ar indica descoperirea în punctul amintit a unui centru de extragere și pre-

9. Augustin Ulanici, *Noi cercetări arheologice la Branet*, în *Cercetări arheologice*, muzeul de istorie al R.S.R., București, 1976, p. 44, fig. 8/2; 9/1—2.

10. Gh. Bichir în *Materialiele V*, 1959, p. 277, fig. 5/2, fig. 6. Vezi și D. Berciu, *Arheologia preistorică a Olteniei*, 1939, p. 77, fig. 89/9, 11.

11. A. Ulanici, *Op. cit.*, p. 47.

12. P. Roman, *Op. cit.*, p. 43.

13. Gh. Petre, în *SCIIV* 18, 4, 1967, p. 643—653.

parare la foc a sării și apoi brichetarea ei în forme din saramura care se găsea din abundență în izvoarele salifere din imediata apropiere. Forma aceasta ceramică de un tip singular, descoperită prima dată la Govora Sat și socotită drept plesă de cult¹⁴, are bune analogii cu brichetafele descoperite în zonele cu izvoare salifere încă din neoliticul timpuriu¹⁵ și târziu¹⁶, epoca bronzului și a fierului¹⁷ pînă în secolul XVII e.n.¹⁸.

În faza III ornamentarea ceramicii devine destul de expresivă. În tehnica inciziei motivele ornamentale cele mai caracteristice sînt: benzile de linii paralele verticale (fig. 6/3; 9/3, benzi de șantuiuri în unghi (fig. 8/4), ștampilări verticale (fig. 6/1, 4; 7/7; 8/2), benzi de impresiuni asociate cu schelet de pește (fig. 10/5), motivul „în spic” (fig. 6/6), linii incizate oblice, vertical, în XX-uri sau neregulat pe corpul sau marginea vasului (fig. 7/1, 3; 11/12), uneori decorînd marginea pe ambele fețe (fig. 7/4), creștături pe margini (fig. 7/2, 6, 7; 11/11, 12, 13, 15), brîul alveolat (fig. 7/2; 11/19) sau aplicativ ornamental (fig. 7/3; 11/18) sau cu proeminentele cu rol funcțional (fig. 7/6, 7), alveolarea superioară a marginii (fig. 7/6; 8/1) și barbotinarea (fig. 6/2; 7/9).

Este folosit frecvent procedeul încrustației cu alb în tehnica Furchenstich (realizîndu-se benzi de linii paralele verticale (fig. 8/3), radiale (f. 9/1) sau orizontale (fig. 10/22), motive geometrice (fig. 8/6, 8; 9/4) impresiunile cu șnurul răsucit (fig. 10/6—12,14) sau înfășurat (fig. 10/13, 15).

În faza III (Zădup) s-au identificat și elemente tipice datorate influenței Kostolac și Vučedol.

Ceramica de influență Kostolac este bine preparată, conținînd în amestec cioburi pisate, nisip fin și paiețe de mica. Pereții sînt subțiri și bine șlipuiți, culoare cărămiziu-portocalie sau fumurie. Ca motive ornamentale menționăm desenul în rețea (fig. 10/18) asociat „cu solzi de pește” (fig. 10/16) și linii adîncite prin împunsături succesive (fig. 11/9) umplute cu pastă albă.

Mai pregnantă se face simțită prezența elementelor Vucedol, găsite împreună cu fragmente ceramice Coțofeni III-a și Kostolac. Ceramica este la fel de bine preparată, pereții vaselor sînt șlipuiți pe ambele fețe — mai atent interiorul — și au culoare cărămizie, castanie, cenușie sau cărămiziu-alburie.

Între motivele ornamentale predomină benzile în rețea umplute cu pastă albă (fig. 10/19, 20, 24; 11/1—5, 7).

Cultura Vucedol și influențe ale ei au fost documentate pînă acum numai în regiunea Porților de Fier în amestec Coțofeni Kostolac, iar în nordul Olteniei în așezări Glina III b, la Călina¹⁹ și mai recent la Runcuri Govora Sat²⁰. Cît privește fragmentul de la figura 11/6 executat dintr-o pastă omo-

14. D. Berclu, *Zorile Istoriei...*, p. 135.

15. N. Ursulescu, în SCIVA 28, 3, 1977, p. 307, și urm.

16. A. Jodłowski, *Eksploatacja soli na terenie Małopolskiego przedzielach wczesnym średniowieczu*, Muzeum Zup Krakowskich — Wieliczka, IV, 1971, p. 252, pl. I—X.

17. J. Filip, *Enzyklopadisches Handbuch zur Ur-Und Frugeschichte Europas*, Praga, 1969, p. 1195.

18. J. Dechelette, *Manuel d'archéologie*, II, Paris, p. 715, și nota 1.

19. Gh. Petre, *Aspecte ale începutului epocii bronzului în nord-estul Olteniei*, în Buridava, 2, Muzeul Județean Vâlcea, p. 14.

20. *Idem*, Materiale inedite.

genă, moale la pipăit, având în componență cioburi pisate, cu pereții lustruiți, de culoare brun-cărămizie în spătură și fețele cărămiziu-cenușii, decorat cu impresiuni executate cu spatulă în formă de unghie ce încadrează două proeminente aplicate, și-ar putea găsi analogii în tipologia vasului de la Smeeni²¹ al purtătorilor înmormintărilor cu ocră.

Observațiile de teren și în parte stratigrafice, precum și studierea materialelor arheologice dovedesc că zona subcarpatică olteană, în perioada de tranziție de la neolitic la bronz este marcată de prezența culturii Coțofeni, care se dezvoltă viguros pe parcursul celor trei faze principale: I — de formare, II — de cristalizare, III — clasică de regionalizare²².

Locuirea de la Ocnele Mari „Zdup” își începe evoluția odată cu apariția celei mai vechi faze a culturii Coțofeni, orizontul Locusteni (fazele I a, b) pe fond eneolitic²³ și este suprapusă de fazele II și III. În faza III apar influențe sud-vestice printre care ornamentarea cu șnur fin înfășurat și răsucit procedeu întâlnit și în cultura Cernavoda²⁴.

Procedul impresiunilor cu șnurul, apar în cultura Coțofeni din faza II Brănet²⁵, iar în Transilvania izolat. În faza III a impresiunile de sfoară răsucită sînt rare, iar în Banat sînt întâlnite pentru prima dată²⁶.

De remarcat bunele analogii între tehnica și motivul ornamental triunghiular realizat cu șnurul fin înfășurat din punctul Zdup (fig. 10/13) cu cel de pe vasul din necropola tumulară de la Milostea²⁷, cu analogii în culturile șnur ceramică din Europa Centrală sau mai degrabă a orizontului Schneckenberg²⁸.

Vasul de la Milostea, pe lângă eșarfele șnurate mai are două proeminente alungite ca cele de pe un fragment de vas de la Căzănești²⁹.

Reține atenția și fragmentul de la figura 11/6 Zdup, cu analogii în grupa de morminte tumulare de la Smeeni. În acest sens grupul tumular Milostea, pătruns în zonă, pare a fi făcînd parte din faza tîrzie a culturii Coțofeni III a. Procedul cu șnur răsucit se datorează relațiilor directe ale culturii Coțofeni cu regiunile sudice³⁰ avîndu-se în vedere sincronismul cu bronzul timpuriu helladic³¹ ca și cu epoca de bronz macedoneană timpurie.

Interferența Coțofeni-Vučedol, documentată în zona Porților de Fier, își extinde gradual influența pînă în punctul cel mai nordic din regiunea subcarpatică. Pe temeiul cercetărilor se poate afirma că factorul Vučedol se dezvoltă în Coțofeni III a Ocnele Mari și sfîrșește în Glina III b Runcuri³², contribuind astfel din plin încă din etapa de sfîrșit a culturii

21. N. I. Simache și V. Teodorescu, *Materiale VIII*, 1962, p. 277, fig. 3/1.

22. R. Roman, *Op. cit.*, p. 35.

23. Gh. Petre, *Materiale arheologice inedite ale culturii Sălcuța de la Ocnele Mari*.

24. D. Berciu, *Contribuții la problemele neolitice în România în lumina noilor cercetări*, București, 1961, p. 131, 134, *Idem Zorile...*, p. 131 și bibliografie; P. Roman *Op. cit.*, p. 59 și urm.

25. A. Ulanici, *Op. cit.*, p. 49.

26. P. Roman, *Op. cit.*, p. 44.

27. Eug. Popescu și Alex. Vulpe, *Necropola tumulară de la Milostea*, în R.M. p. 150 fig. 1/7 a-b.

28. *Ibidem*, p. 153.

29. Gh. Petre, *SCIV*, 21, 3, 1970, p. 482, fig. 1/8.

30. P. Roman, *Op. cit.*, p. 72.

31. *Ibidem*, p. 64.

32. Gh. Petre, *Materiale inedite*.

Coțofeni la procesul de formare a începuturilor epocii bronzului în nordul Olteniei proces similar cu regiunile de vest ale țării noastre³³.

Din cele expuse rezultă că manifestările Vucedol, prezintă un sincronism evolutiv cu faza timpurie a culturii Coțofeni³⁴ — pătrunzând adînc spre est pînă în pragul epocii bronzului cînd sînt asimilate.

Prezența elementelor glinoide (fig. 11/14, 16—20) în amestec cu faza Coțofeni III a de la Ocnele Mari ar indica faza finală a ultimilor manifestări Coțofeni și primele pătrunderi ale culturii Glina III deplin formată³⁵. În sfera culturală, pe lîngă factorul Vucedol, se înscriu și pătrunderi de elemente Jigodin — din sudul Transilvaniei³⁶, care împreună cu grupele șnur ceramice și a mormintelor tumulare, formează un orizont cultural ce se interpune între Coțofeni III a și III b și cultura Verbicioara.

În acest fel, zona nord-estică se încadrează structural în aria cronologică generală a Olteniei de la sfîrșitul neoliticului și începutul epocii bronzului, urmînd succesiv perioadele culturale : Sălcuța IV, Coțofeni fazele I, II, III a și III b, Glina III și etapa de formare a culturii Verbicioara.

NOUVELLES DÉCOUVERTES APPARTENANT A LA CULTURE COTOFENI, DANS LE NORD-EST DE L'OLTENIE

RÉSUMÉ

L'appuyant sur une riche documentation et mettant en circulation de nouveaux vestiges du passé, l'auteur parachève la carte des découvertes archéologiques de la zone Nord-Est de l'Oltenie, à la fin du néolithique et au début de l'âge du bronze.

L'auteur parle aussi des liaisons qui existent entre les cultures néolithiques identifiées dans le district Vilcea, et les autres cultures découvertes dans l'espace carpatho-danubien-ponétique.

33. D. Berciu, *Zorile...*, p. 136.

34. P. Roman, *Op. cit.*, p. 54.

35. Gh. Petre, *Aspecte ale începutului epocii bronzului*, în *Buridava*, II, 1976, p. 21.

36. *Idem*, *Inedit*, Runcu.